סה: הדר פרק ששי עירובין

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ב מהלכות עירובין הלכה יח סמג עשין ח טוש"ע ח"מ סימן שפב סעיף יז:

לא ב מיי' שם:

לב ג מיי' וטוש"ע שם:

לג ד ה מיי' שם הלכה יד וטוש"ע שם סעיף יח:

רב ניסים גאון

ואלא איתא בכמים אין אי לא לא. אמר רבי אלעאי בני דברים אדם ניכר, בכוסו, בשעה שמתגבר עליו יינו אם יכול לכוכשו. בכיסו, כשמתעשר אם דעתו וחה עליו. בכעסו, אם מושל בכעסו לבלתי הסיתו. ואמרי לה אף בשוחקו. אמר רב יהודה אמר רב ישראל וגוי בפנימית וישראל בחיצונה. אוקימנא בשע"רבו הפנימית עם החיצונה, ואסרום ר' זר' חייא בר' אליעזר [בן יעקב] דאמר אין אופר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה, וכיון דעירבו הויין להו הפנימית החיצונה כחדא. ואינון תרי ישראלים וחד גוי, וכר' עקיבא דאמר רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. בעי מיניה ר' אליעזר מרב. ישראל וגוי בחיצונה וישראל בפנימית מהו. משמחכח דיין] בהדי גוי כהאי גוונא אי לא, מהו דתימא התם הוא דישראל וגוי בפנימית אימשר דאיר, דאמ' גוי מירתת למיקטליה לישראל, סבר אי אמרינ לי ישראל דהוה בהדך היכן הוא, דישראל וגוי בפנימית, אנת קול[טלתיה לו, (מרהה) [מרתת] ולא קטיל ליה. אבל הכא אי אמרינ לי ישראל דהוה הכא היכן הוא. א"ל נפק אזל ליה לעלמא, וכיון דלא מירתת קטיל ליה, הילכך משום הא לא דאיר ישראל בהדיה. ואי דאיר ישראל בהדיה לא מיישינן, או דילמא הכא נמי מירתת. סבר דילמא כד קטילנא פונדק דלא הוה שוכר גוי ומשכח ליה בידי. א"ל תן לחכם ויחכם עוד. כלומר זו כמו זו ושתיהן אסורות. ריש לקיש ורלמידיה דר' חנינא איקלעו לההוא פונדק דלא הוה שוכר גוי (התם) [והוה] משכיר כו'. פי' ההוא פונדק הוה משכיר מצי מסליק לכל מן דהוה דאיר בההוא פונדק, מיהו השתא לא סלקיה, מהו דתימא כיון דמצי מסליק להו אגרינן מן המשכיר דרשותיה הוא. או דילמא כיון דלא סלקיה לא. אמר ריש לקיש נשכור ולכשנלך אצל רבותינו שבדרום נשאל. אייתו שיילוה לר' אפס אמר להו יפה עשיתם ששכרתם. וכן ר' חמא ב"ר יוסף ור' חייא בר אבא ור' אסי אקלעו לפונדק ולא הוה ביה גוי, ואתא גוי בשבת. ומיבעיא להו שוכר כי מערב דמי, מה מערב מבעוד יום אין משחשיכה לא, אף שוכר כותהיה. או דילמא שוכר כמבטל רשות דמי, מה ביטול רשות אפילו בשבת, דתנן בית הילל אומרים אפילו משתחשך, אף שוכר בשבת שרי. אמר להו רבי חמא נשכור. סמכו על דבריו ושכרו. ואתו ושיילוה לרבי יוחנן ואמר להו

התם מעמא מאי משום דשכיח דדייר. ופ"ת כיון דשכיח מס כן פנימי במקומו ממלי מומר דע"כ לא שרי לאכ"י יחיד במקום נכרי הלא משום הלא שכיח לדייר וי"ל כיון דכוכ פעמים חד לא שכיח לא פלוג רבנן ושרו בכולהו ופ"ת ת"כ מאי קמיבעיא ליה מבל הכא ממינה כו' נהי דלא שכיח מ"מ ליתסר דלא פלוג רבנן בכל תרי במקום נכרי וי"ל דלמומרא לא אמר דלא פלוג:

דיש לקיש ותלמידי ר' חנינא. כתן מוכיח כדברי ר"ת דר"ל גברא רבה הוה קדם שבא לפני רבי יוחנן דהאי עובדא הוה שמוך לפטירתו של רבי כיון דשייליה לרבי אפס דר' אפס לא מיה אחר רבי אלא שמי שניס וממלה בלאומית בכתובות בפוף הנוגע (דף קנ:) וכן משמע בפ' הנע"י (יבמות מו.) גבי שמעתא דקבל גריס אקרי קבלו: **איקלעו** להההוא **פונדק**, פי' בקונטרס והיו יכלין שמא יבא נכרי בשבת רוצה לומר דאם לא היה בא לא היה אוסר והיינו כרבי יהודה דתנן בפרק בילד משמתפין (לקמן דף פו.) סמנים ניתו והלך לשנות בעיר אחרת אחד ישראל ואחד נכרי אוסר (ד) רבי יהודה אומר אינו אוסר כו' ואע"ג דאפקינן לעיל בפרק מי שהלילוהו (דף מז.) דהלכה כר"ש דאמר אפילו הניח את ניתו והלך לשנות אלל כתו בחותה העיר אינו אוסר לא בא ר"ש להחמיר בנכרי יותר מברבי יהודה אלא לגמרי בא להקל ולהחמיר בישראל עפי מרבי יהודה דאפילו בחותה העיר שבכר הסיח מדעתו ועוד דקיימא לן כדברי המיקל בעירוב ואע"ג דרבי יוחנן ניח ליה (ה) לגמרי קאמר הכא כללי דפרק מי שהוליחוהו (שם דף מו:) דר' יהודה ור"ש הלכה כרבי יהודה אפי' בעירוב מדבעי למידק דרב ניח ליה הני כללי מדאשכחנא דפקיק ר"ש בהסיח דעירוב מ"מ קיימא לן כרבי יהושע בן לוי דגבי ר' יוחנן דקאמר הלכה כדברי המיקל בעירוב כמו שרגיל ר"ת לדקדק ממגילה פרק בתרא (דף ס.) גבי ואת

(ו) הכית הגדול שרף בפ"ם:

דלא הוה שוכר. לא היה שם אפי' אחד מבני ניתו להא אמרינן לקמן (ו) דשוכר אפי' משכיר ולקיטו ואשתו נמי אם היתה שם היתה יכולה להשכיר ס כדמשמע לקמן (ח) גבי הסוח טוכרינה:

דאתא נברי בשבתא. פירש בקונטרס ומשמע לה הוו מצו לאיעוזוי דיורי מישרלא דהוו ניה משום דנכרי אסר עלייהו מע"ג דליתיה ודברי המוסיס שפירש קונגיא זו דלא כהלכתא דקיימא לן דאין נכרי אוסר אלא אם היכא דליתיה כדפירשתי לעיל [ד"ה מיקלעו] וכדפי' נמי בקונט' בההיא דלעיל וכפי' רש"י שפיר מצו לאיעוזוי דיורי מישרלא דהוו ניה משום דנכרי לא אסר עלייהו היכא דליתיה ממרו מהו למיגר מינה והדר נטל לשותא דגבי דמד דהוה יהא מותר להוליח עד כאן לשון הקונטרס והדין עמו שפירש דבעי ביטול אחר שכירות כדמוכח כולה סמעתא דבעי תרתי שכירות וביטול ואף על פי שעירבו לא מסתרי בשכירות לחוליח דמיד כשכא הנכרי בטל ניה עירוב וכי הדר שכרו אין העירוב מוכר לקדמותו אף על גב דבפפיעות אחר כמפעת שבא (דף קנ:) ספיעות קצורות זו בזו מערבין ומטלטלין מזו לזו נפפקו נאסרו חזרו ונתקברו חזרו ונתירין הראשון שהיי בכל דמתחילה כשעשה העירוב אין קופו להתקיים כל השבת שעתיד הנכרי לבא אלא התם אין הספיעות עומדות להפסק ואף על גב דהיכא דשכח אחד מבני אחר ולא עירב אין עירובו בטל אלא מבטל רשותו לאותן שעירבו ומותרין להכניס ולהוליח שהיי התם לאחר

כמתניתין) ניח הלל לומרים משמתכן כו':

אי נשפך בביתו כמים איבא ברכה ואי לא לא א"ר אילעאי (ו)**בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובבעסו ואמרי ליה אף בשחקו: אמר רב יהודה אמר רב ישראל ונברי בפנימית וישראל בחיצונה בא מעשה לפני רבי** (ז)**ואסר ולפני ר' חייא ואסר יתוב רבה ורב יוסף בשילהי פירקיה דרב ששת ויתיב רב ששת וקאמר כמאן אמרה רב לשמעתיה כר' מאיר כרכיש רבה רישיה אמר רב יוסף** (ח)**תרי גברי רברבי כרבנן ליטעו בהאי מילתא אי כרבי מאיר למה לי ישראל בחיצונה וכי תימא** (ט)**מעשה שהיה כך היה והא בעו מיניה מרב פנימי במקומו מהו ואמר להן** [ב]**מותר ואלא מאי כר"א בן יעקב אמר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה** (י)**אלא כר"ע דאמר רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה למה לי נכרי אפילו ישראל נמי אמר רב הונא בריה דרב יהושע לעולם כר' אליעזר בן יעקב וברבי עקיבא והכא במאי עסקינן כגון שעירבו וטעמא דאיכא נברי דאסיר אבל ליכא נברי לא אסיר בעא מיניה רבי** (כ)**אליעזר מרב ישראל ונברי בחיצונה וישראל בפנימית מהו התם טעמא משום דשכיח דדייר דמירתת נברי וסבר השתא אתי ישראל ואמר לי ישראל דהוה גבך היכא אבל הכא אמינא ליה נפק אזל ליה** [ג]**או דילמא ה"נ מירתת דסבר השתא אתי ישראל וחזי לי** (כ)**א"ל** [ד]**תן לחכם ויחכם עוד ר"ל ותלמידי דרבי חנינא איקלעו להההוא פונדק ולא הוה שוכר והוה משכיר אמרו מהו למיגר מיניה** [ה]**כל היכא דלא מצי מסליק ליה לא תיבעי לך דלא אגרינא כי תיבעו היכא דמצי מסליק ליה מאי כיון דמצי מסליק אגרינא או דילמא השתא מיהא הא לא סלקיה אמר להן ריש לקיש נשכור ולבשנגיע אצל רבותינו שבדרום נשאל להן אתו שיילו לר' אפס אמר להן** [ו]**יפה עשיתם ששכרתם רבי חנינא בר יוסף ור' חייא בר אבא ור' אסי איקלעו להההוא פונדק דאתא נברי מרי דפונדק בשבתא אמרו מהו למיגר מיניה שוכר כמערב דמי מה מערב מבעוד יום אף שוכר מבעוד יום או דילמא שוכר כמבטל רשות דמי מה מבטל רשות ואפילו בשבת אף שוכר ואפילו בשבת רבי חנינא בר יוסף אמר נשכור ור' אסי אמר לא נשכור אמר להו ר' חייא בר אבא נסמוך על דברי זקן ונשכור אתו שיילו ליה לרבי יוחנן אמר להן**

אם נשפך בניתו כמים. הוי כנגלל ברכה ומי לא לא: **אדם ניכר. אם הגון הוא: בכוסו.** אם דעתו מיושבת עליו ביינו: **בכיסו. כשנוצא וומן עם בני אדם אם נתמונה הוא עומה: בכעסו. שתינו קפדן יומר מדאי: ישראל ונברי בפנימית. שתי** מלינות זו לפנים מזו והיה לו לנן פנימית דרישת הרגל על כן מיקונה: **ואסרי. בתיקונה עד שיכיר: בשילהי פירקיה.** לאחר שסיים הדברים: **כר"מ.** דלא נעי שני ישראלים מוסרין זה על זה: **כריכ רבה ריש"י.** הוה לדבריו: **למה לי ישראל בתיקונה.** דבשיון שני ישראלים: **פנימי במקומו.** בחלר הפנימית: **מהו.** להוליח מביתו לחלר: **למר להם מופר.** אלמא לא אסר אלא בחלר בתיקונה שרשות שני ישראלים שולטת בה: **מוסרים זה על זה.** והיי לאו מוסרים זה על זה ניתו דהא לחרי רבנן בשילהי פירקין [שם.] רגל המותרת במקומה אינה מוסרת שלא במקומה משום דריסת הרגל ואף על פי שלא עירבה עמה: **ואלא.** דב כר"ע ס"ל והוו להו שני ישראלים מוסרין זה על זה הלכך אסר נברי עלייהו למה לי משום נברי ישראל פנימי לחודיה נמי אסר על מינן: **לעולם כר"ש** (ו). משום הכי פנימי במקומו מותר ומינן לאסור משום דריסת הרגל דפנימי כר"ע ובין לאסר עליה הוו להו בתיקונה שני ישראלים מוסרין זה על זה ומהני נברי לבטל את עירובן לפילו עירבו ואי ליכא נברי כי עירבו שרי: **דמירתא נברי.** להרוג את ישראל הדר עמו בפנימית דסבר אתי ישראל דמיקונה ותבע ליה מיניה ולא מצינא למימר ליה נפק אזל ליה לבתרי לאי לא הוה נפיק אלא מחמת שאני ליה: **תן לחכם ויחכם עוד. כי היכי דתסח** אסור הכא נמי אסור: **איקלעו להההוא פונדק.** היה ליידי ניה בההוא אנר תרי ישראלים ומד נברי שסכר את דילמו מאכירו נברי ואותו שבת לא היה שם אותו נברי השוכר אלא נברי המשכיר והיו יכלים שמא יבא נברי בשבת: (ב) **פונדק.** יש בו מדרים פתוחין לאחר והמשכנאים נכנסים בהן ואומרין זה על זה בשבת: **היכא דלא מצי מסליק ניה.** משכיר לשוכר עד זמנו: **לא מיבעי לך.** דולמי (לאו) כרשותיה הוא ולא מינן למיגר מיניה: **נשכור. דספק דבריהם** להקל: **דאתא נברי בשבת.** דמתמול שפיר מצו לעדוי דיורין דישרלא דהוו ניה משום דנכרי לא אסר עלייהו היכא דליתיה ממרו מהו למיגר מיניה והדר נטל לשותא דגבי דמד דהוה יהא מותר להוליח עד כאן לשון הקונטרס והדין עמו עלייהו היכא דליתיה ממרו מהו למיגר מיניה והדר נטל לשותא דגבי דמד דהוה יהא מותר להוליח עד כאן לשון הקונטרס והדין עמו שפירש דבעי ביטול אחר שכירות כדמוכח כולה סמעתא דבעי תרתי שכירות וביטול ואף על פי שעירבו לא מסתרי בשכירות לחוליח דמיד כשכא הנכרי בטל ניה עירוב וכי הדר שכרו אין העירוב מוכר לקדמותו אף על גב דבפפיעות אחר כמפעת שבא (דף קנ:) ספיעות קצורות זו בזו מערבין ומטלטלין מזו לזו נפפקו נאסרו חזרו ונתקברו חזרו ונתירין הראשון שהיי בכל דמתחילה כשעשה העירוב אין קופו להתקיים כל השבת שעתיד הנכרי לבא אלא התם אין הספיעות עומדות להפסק ואף על גב דהיכא דשכח אחד מבני אחר ולא עירב אין עירובו בטל אלא מבטל רשותו לאותן שעירבו ומותרין להכניס ולהוליח שהיי התם לאחר

מסורת הש"ס

ג) ד"ה זוטא פ"ה ע"ב, ב) [מולין קו:], ג) [פסחים סב: ר"ה יד: כתובות ו, כו. קדושין עו. ב"ב קנה: ע"ז נח.], ד) [ועיל נט: לקמן עה.], ה) ל"ל ר' אלעזר. ו) [לקמן סט:], ז) [ויב"ע תוס' ב"מ פב. ד"ה לי כדלית], ותוס' יבמות נו. ד"ה אתא], ח) [ועי' תוספות מילין לו. ד"ה אמר רבה וכו' דר"ת עלמו מוכר ומחה לפיה זו ועמ"ש במגילה כו. בחוס' ד"ה כותיים].

תורה אור השלם

ו. תן לחכם ויחכם עוד הודע לצדיק ויוסף לקח: משלי ט, ט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעולם כר"ש ב"י מפום סכי: (ב) ר"ה מיקלעו וכו' שמא יבא העו"נ בשבת. לישנא אחרינא פונדק יש בו: (ג) ר"ה דלמא מ"ע וכו' היכא דליתיה (ולא עירבי מחמתו) ולא הוו מטלטלי מחצר כחצר) מת"ח ומ"כ ס"ת לאן זה וכן מוכח בתוספתי דלא נברי ניה נם בפ"ק מגילתי ח"ל דקיימ"ל לא אסר עליייהו היכא דליתיה ועירבו מאתמול והרי מצי מטלטלי בחצר: (ד) תוס' ד"ה מיקלעו יכי ס"ל בכרי אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר: (ה) בא"ד ואע"ג דרבי יוחנן ניח ליה הלכה כדברי המיקל בעירוב דלעמרי קאמר: (ו) בא"ד נברי אסר בכל בית בדול שרף: (ו) ר"ה דלא וכו' אמרינן לקמן. ניב דף פ"ו ע"ש: (ח) בא"ד כדמשמע לקמן. ג"כ ס' תלון דף פ ע"ש:

גליון הש"ס

גמ' א"ל תן לחכם ויחכם עוד. בב"ק דף קיג ע"כ: תוס' ד"ה דלא הוי שוכר וכו' בדמשמע לקמן. דף פ ע"ש ועי' בתוספות שם ד"ה אתו לקמיה וע"ש:

מוסף רש"י

רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. כגון כ' תלויות זו לפנים מזו, והתיקונה שמחוסה לרה"ר והפנימית אין לה פתח לרה"ר אלא יוצאת דרך חיצונה, ולא מיבעיא היכא דעירבו דיורין שכאלו בתיקונה לבנין ובני פנימית לא עירבו כיוצא בזה לבנין להיות מותרין בהאמים אלא לעלמו, דהיינו רגל התאמים בחלר בחלר כמקומה דחלרה דריסת הרגל דיהכי אחיכונה לפילו לרבנן, דכיון דכתלר דעוסייהו לאסר ליכא למכפיעהו לחיוב דשם דיהכו ויחמתו על דריסת הרגל שיש להן על האיכונה, אלא לפילו עירבו זו לעלמה, דהויל פנימית מותרת במקומה, פלוג ר"ע ואומר דריסת הרגל דיהכ לאסרה בחיכונה ופנימית מותרת במקומה (לעיל נח:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com